

Motion till riksdagen 2005/06:Sf213

av Ana Maria Narti (fp)

Effektiv rehabilitering

Förslag till riksdagsbeslut

1. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om en översyn av lagen om allmän försäkring.
2. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om instruktioner, regleringsbrev och riktlinjer för verksamheten på RFV och på Försäkringskassan.
3. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om snabbt insatta behandlingar för alla patienter i behov av rehabilitering.
4. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om vidareutveckling av specialiserade centrum för rehabilitering.
5. Riksdagen tillkännager för regeringen som sin mening vad i motionen anføres om den systematiska diskrimineringen av ”nollade” patienter.

Allt färre rehabiliteras

Under de senaste åren har allt färre behandlingar avsedda att rehabilitera långvarigt sjuka patienter blivit köpta av försäkringskassorna samtidigt som flera landsting har omorganiserat sin verksamhet och på grund av detta också försenat och försämrat arbetet med medicinsk rehabilitering. Dessa försämringar har blivit föremål för hård kritik från bl.a. Riksrevisionen, men ingen förbättring har kommit till stånd. Det händer allt oftare att patienter i stort behov av rehabilitering ”faller mellan stolarna”: Ingen rehabilitering finansieras av försäkringskassorna, patienterna får inte heller sjukpenning eftersom de anses stå till arbetsmarknadens förfogande medan arbetsförmedlingen anser att de är för sjuka för att arbeta och inte godkänner ersättning från a-kassan. Det händer också allt oftare att patienter med långa sjukskrivningstider hänvisas till de låga sjuk- och aktivitetsersättningarna – egentligen förtidspensioner – trots att de vill arbeta och trots läkarnas rekommendationer och remisser till rehabilitering.

Fel! Okänt namn på

Dessa förhållanden är mer än upprörande. Landets ekonomi urholkas på grund av sjukskrivningar och s.k. sjuk- och aktivitetsersättningar, men rehabilitering förekommer alltmer sällan.

Konflikten om betalningsansvaret – en återvändsgränd

Riksrevisionens granskning av Försäkringskassans köp av rehabiliteringstjänster – en granskning som kom ut i september 2004 – pekade på uppenbara orsaker till eviga förseningar och långa väntetider för patienter i behov av rehabilitering. En hel rad av svårigheter och hinder växer ur en otydlig gammal lagstiftning och ur brist på nya och klara regler och riktlinjer. Ett avgörande stoppmoment i sammanhanget är att finna i dimmiga bestämmelser angående arbetsgivarnas kostnadsansvar. Ett annat sådant moment har att göra med de alltför basundersökningar och detaljerade bedömningar som Försäkringskassan köper. Det ser ut som att många kassor försöker kompensera egna svårigheter – framför allt personalbristen – genom att beställa basutredningar som egentligen bör genomföras av kassorna.

Nollade människor

Vissa patienter drabbas hårdare än andra i den uppkomna situationen. Det gäller alla grupper som inte kan hänvisa till någon arbetsgivare ansvarig för rehabiliteringen: studenter, redan förtidspensionerade och personer med socialbidrag. Kan ett demokratiskt samhälle acceptera att vissa människor betraktas som rättslösa i vårdfrågor bara därför att de saknar arbete när de blir offer för en svår sjukdom? På Försäkringskassan brukar man t.o.m. använda sig av ett särskilt diskvalificerande uttryck när man benämner dessa personer: De som saknar all inkomst och alltså också sjukpenning kallas för nollade och får inte finansiering av sina rehabiliteringar.

Snabba förändringar är absolut nödvändiga

Den icke-existerande rehabiliteringen måste så snabbt som möjligt ersättas av riktig rehabilitering för alla, alltså också för folk som inte har någon arbetsgivare att vända sig till. Det finns ingenting som är så avgörande för både människornas hälsa och för vår gemensamma ekonomi som tillgången till en snabbt igångsatt och väl fungerande rehabilitering. Att inte finansiera eller att fördröja effektiva program för rehabilitering betyder inte att spara pengar utan tvärtom att utöka slöseriet med mänskliga liv och med materiella resurser.

Fel! Okänt namn på

Folkpartiet har i sina budgetförslag sedan flera år tillbaka föreslagit utökade anslag till Försäkringskassans rehabilitering. Genom finansiell samordning skulle även delar av anslagen för sjukpenning kunna användas för att få tillbaka sjukskrivna i arbetslivet. Snabbare tillgång till rehabilitering genom en rehabiliteringsgaranti är också en välkänd liberal ståndpunkt.

Konkreta åtgärder bör sättas i gång redan i dag

De oklarheter i lagen om allmän försäkring som i dag leder till förvirring hos myndigheterna bör snabbt rättas till. Regeringens instruktioner, regleringsbrev och riktlinjer för Försäkringskassorna bör bidra till en snabb förbättring över hela fältet. En första bedömning av rehabiliteringsbehovet skall ske senast efter fyra veckors sjukskrivning. Patienten skall vara garanterad att de nödvändiga rehabiliteringsinsatserna påbörjas inom en månad, och han eller hon skall ha rätt att söka rehabilitering hos annan vårdgivare på lanstingets eller regionens bekostnad om den egna regionen inte klara av tidsgränsen. Den sjukskrivne ska vara skyldig att medverka till sin egen rehabilitering. Den som utan tungt vägande skäl vägrar delta i den vård och rehabilitering som föreslås skall få sin sjukpenning indragen. Försäkringskassornas resurser för rehabilitering får inte, som i dag, användas huvudsakligen till utredningar, de måste i första hand utnyttjas för köp av behandling, arbetsträning och liknande. Specialiserade centra för rehabilitering bör få starkt stöd från alla ansvariga myndigheter. Ansvarsfördelningen mellan arbetsgivare, Försäkringskassan och landsting måste bli tydligare. Försäkringskassan bör ta större ansvar för rehabilitering på mindre arbetsplatser. Likaså måste Försäkringskassan erbjuda rehabilitering åt dem som inte har någon arbetsplats att gå tillbaka till. Allt detta bör riksdagen ge regeringen till känna.

Stockholm den 16 september 2005

Ana Maria Narti (fp)